

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

نازک دوزی زنانه

(اندام شناسی و الگوی انواع دامن)

(ویژه دختران)

(جلد چهارم)

شاخه: کار دانش

زمینه: خدمات

گروه: پوشاک

شماره درس: ۹۵۶۶ - ۹۵۶۷

سرشناسنامه	: صنعتی، فاطمه، ۱۳۴۴
عنوان و نام پدیدآور	: نازک دوزی زنانه، شاخه کار دانش، زمینه خدمات، پوشاک رشته های مهارتی: خیاطی لباس زنانه، خیاطی و... شماره درس ۹۵۶۶ - ۹۵۶۷ / فاطمه صنعتی.
مشخصات نشر	: تهران: شرکت چاپ و نشر کتاب های درسی ایران، ۱۳۹۳.
مشخصات ظاهری	: ۲۸۶ ص. : مصور، جدول ۲۹×۲۲ س.م
شابک	: 964-05-1528-0
وضعیت فهرست نویسی	: فیبا
موضوع	: ۱- خیاطی (لباس زنانه) - راهنمای آموزشی (متوسطه)، ۲- خیاطی - الگوها، ۳- پوشاک - الگوها
رده بندی کنگره	: ۲ ن ۹ ص / ۵۰۸ TT
رده بندی دیویی	: ۶۳۶ / ۴۰۴۰۷
شماره کتاب شناسی ملی	: ۸۵ / ۵۰۵۰۷ م

همکاران محترم و دانش آموزان عزیز :

پیشنهادات و نظرات خود را درباره محتوای این کتاب به نشانی
تهران - صندوق پستی شماره ۴۸۷۴/۱۵ دفتر تألیف کتاب‌های درسی
فنی و حرفه‌ای و کاردانش، ارسال فرمایند.

پیام‌نگار (ایمیل) info@tvoccd.sch.ir

وب‌گاه (وب‌سایت) www.tvoccd.sch.ir

وزارت آموزش و پرورش سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی

برنامه‌ریزی محتوا و نظارت بر تألیف : دفتر تألیف کتاب‌های درسی فنی و حرفه‌ای و کاردانش
نام کتاب : نازک‌دوزی زنانه (اندام‌شناسی و الگوی انواع دامن) (ویژه دختران) (جلد چهارم) - ۶۰۱/۸
مؤلف : فاطمه صنعتی

شماره شناسایی استاندارد مهارتی : ۷/۹۱/۴/۴ و ۸۱

شامل بیمانه‌های مهارتی : ۹-۹۱/۴۱/۲/۴-۷ و ۸۸

نظارت بر چاپ و توزیع : اداره کل نظارت بر نشر و توزیع مواد آموزشی

تهران : خیابان ایرانشهر شمالی - ساختمان شماره ۴ آموزش و پرورش (شهید موسوی)

تلفن : ۹-۸۸۸۳۱۱۶۱، دورنگار : ۸۸۳۰۹۲۶۶، کدپستی : ۱۵۸۴۷۴۷۳۵۹.

وب‌سایت : www.chap.sch.ir

صفحه‌آرا : علی دانشور

طراحی گرافیکی تصاویر و رسامی الگو : فاطمه رئوف‌پی، سالار باغیا

خوشنویسی رایانه‌ای : نسرین دانشور

طراح جلد کتاب : فاطمه رئوف‌پی

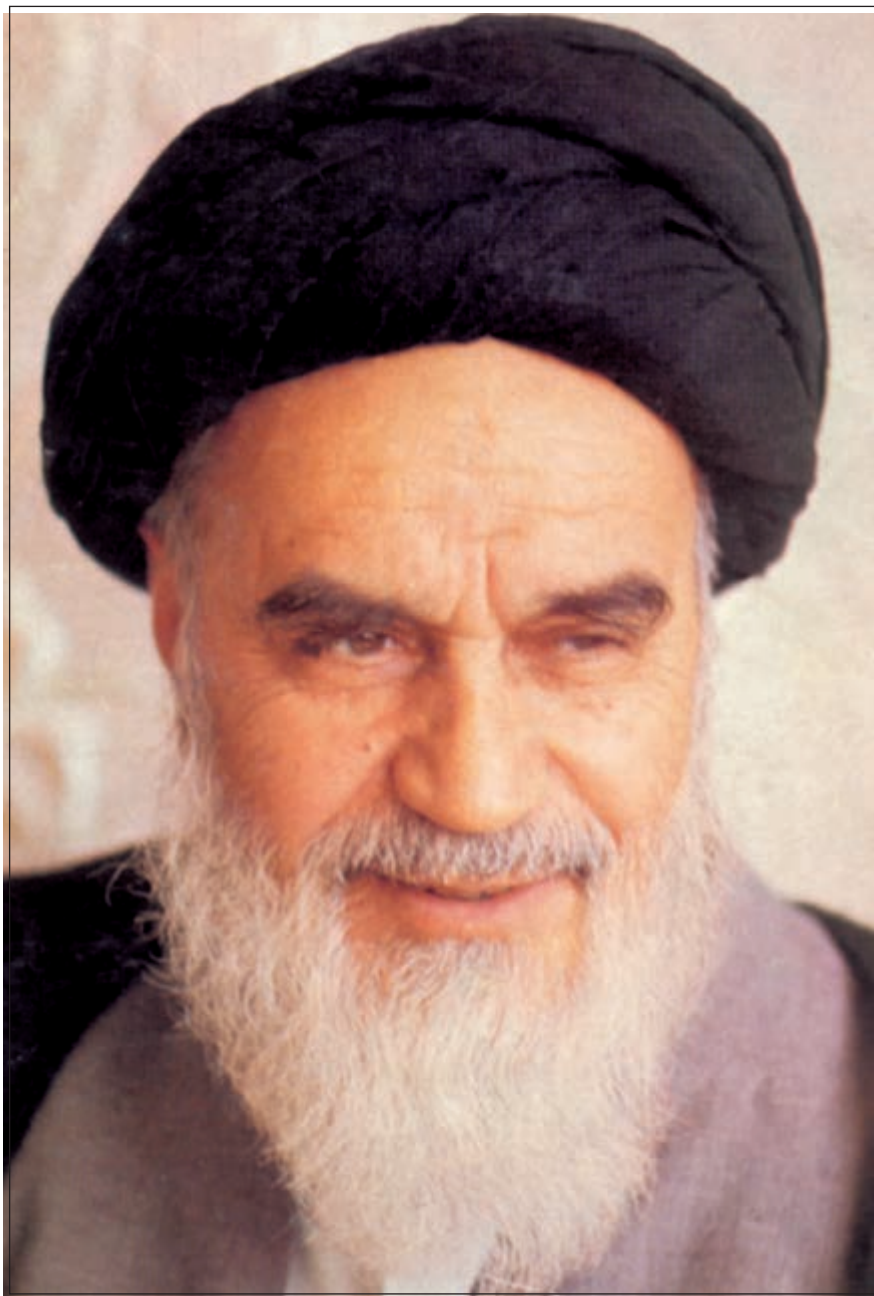
ناشر : شرکت چاپ و نشر کتاب‌های درسی ایران : تهران - کیلومتر ۱۷ جاده مخصوص کرج - خیابان ۶۱ (داروبخش)

تلفن : ۵-۴۴۹۸۵۱۶۱، دورنگار : ۴۴۹۸۵۱۶۰، صندوق پستی : ۳۷۵۱۵-۱۳۹

چاپخانه : شرکت چاپ و نشر کتاب‌های درسی ایران «سهامی خاص»

نوبت و سال چاپ : چاپ دوم ۱۳۹۳

حق چاپ محفوظ است.

شما عزیزان کوشش کنید که از این وابستگی بیرون آید و احتیاجات کشور خودتان را برآورده سازید، از نیروی انسانی ایمانی خودتان غافل نباشید و از اتکای به اجانب پرهیزید.

امام خمینی «قدس سرّه الشریف»

فهرست مطالب

۱۰

مقدمه

۱۲

سخنی با هنرآموزان محترم

۱۴

سخنی با هنرجویان عزیز

۱۵

پیمانه‌ی مهارتی شماره‌ی ۱

واحد کار اول:

۱۶

شناخت اندام نرمال و غیر نرمال

۱۸

هنر خیاطی

۱۹

اندام استاندارد

۲۶

علامت قرار دادی فرم اندام

۲۸

اندام در سنین مختلف

۳۰

طرح های سنین مختلف

۳۴

انواع چپره

۳۶

ارتباط فرم چپره با شکل یقه

واحد کار دوم:

۴۰

شناخت تاثیر بصری خطوط در لباس

۴۲

خطوط مستقیم

۴۷

خطوط منحنی

۴۸

خطای باصره خطوط

۵۲

تضاد

۵۴

تأکید (خطوط نافذ)

۵۶

شکل لباس

۵۸

نسبت های طلایی در لباس

واحد کارسوم:

۶۲

شناخت رنگ و تأثیر بصری آن و چگونگی کاربرد آن در لباس

۶۷

فنام (کروماتیک)

۶۸

چرخ رنگ

۶۹

رنگ های اولیه یا درجه اول

۷۰

رنگ های ثانویه یا درجه دوم

۷۱

رنگ های ثالثیه یا درجه سوم

۷۲

شدت رنگ (کروما)

۷۳ ارزش رنگ (والور)

۷۴ مک رنگی (منوگرم)

۷۵ رنگ های مجاور یا هم خانواده

۷۶ رنگ های گرم و سرد

۷۸ رنگ های متضاد

۸۰ توازن رنگ

۷۹ شکل و رنگ (فرم و رنگ)

۸۲ انتخاب رنگ

۸۴ ارتباط رنگ با افراد

۸۷ تضاد رنگ

واحد کارچهارم:

۹۲ شناخت عوامل مؤثر در لباس

۹۴ تأثیر طرح پارچه (نقوش)

۱۰۱ تأثیر برش لباس

۱۰۶ تأثیر جنس پارچه

۱۱۰ تأثیر رنگ پارچه

۱۳۱ پیمانه‌ی مهارتی شماره‌ی ۲

واحد کار اول:
توانایی اندازه‌گیری اندام و به کار گرفتن جدول سایزبندی (دامن) ۱۳۲

۱۳۴ شناخت و کاربرد وسایل ترسیم الگو

۱۳۶ علایم قراردادی ترسیم الگو

واحد کار دوم:
توانایی ترسیم انواع الگوی دامن ۱۴۸

۱۵۰ انواع دامن

۱۵۶ اساس اولیه دامن

۱۷۲ روش اول فون کردن دامن

۱۷۶ روش دوم فون کردن دامن

۱۸۰ روش سوم فون کردن دامن

۱۸۴ روش چهارم فون کردن دامن (فون نیلوفر)

۱۹۰ دامن تنگ باپسلی در خط مرکزی پشت

۱۹۶ دامن باپسلی های دوقلو و یک طرفه

۲۰۰ دامن چین دار باپسلی در خط مرکزی جلو

۲۰۴ دامن ترک

۲۱۲ دامن ترک نیلوفر

۲۱۶ دامن کوده دار

۲۲۲ دامن تمام کلوش (چارکوش)

۲۲۶ دامن نیم کلوش

۲۳۰ دامن یک کلوش

۲۳۴ روش دیگر دامن تمام کلوش روی اساس اولیتهی دامن

۲۳۸ دامن کلوش باپسلی یا چین

۲۴۲

دامن میخی یا خمسه ای

۲۴۶

دامن چین دار با برش هفت

۲۵۴

دامن پورتنوی یا کنکی با والان و پلی (مدل غیر متقارن)

واحد کار سوم:

۲۶۶

توایانی تناسب سازی الگو با فرم اندام

۲۶۸

شکم بزرگ با برآمدگی زیاد

۲۷۰

باسن بزرگ با برجستگی زیاد

۲۷۲

شکم کوچک و صاف

۲۷۳

باسن صاف

۲۷۴

شکم تورفته و قد جلوی کوتاه

۲۷۶

قد پشت کوتاه با کودی کمر

۲۷۸

قد وسط جلوی دامن بلند

۲۸۰

قد وسط پشت دامن بلند

۲۸۲

برجستگی زیاد در قسمت باسن کوچک و پهلوی آن

۲۸۶

منابع و مآخذ

مقدمه

کلمه‌ی لباس در فارسی، واژه‌های پوشش، تن‌پوش و پوشاک را تداعی می‌کند. لباس برای پوشاندن شکل اصلی بدن و تغییر شکل آن به نحوی زیبا به کار می‌رود؛ یعنی لباس برای پوشاندن تن و نمایاندن آن برای هر طبقه‌ای قابل فهم است. منشأ اصلی پیدایش لباس، محفوظ ماندن (از سرما، گرما، عوامل طبیعی)، عفت، پرهیزکاری، زیبایی و وقار است. به عبارت دیگر «لباس هر انسان نشانه‌ی شخصیت وجودی اوست». انسان تا زمانی که به ارزش‌ها و بینش‌ها معتقد و دلبسته باشد، لباسی متناسب با آن‌ها به تن خواهد کرد. قبل از گسترش فرهنگ غرب، صرف‌نظر از اختلافات ظاهری و لباس‌های اقوام مختلف بشر، وجه مشترک همه‌ی لباس‌ها خاصیت پوشیدگی آن‌ها بود. در جامعه‌ای که ارزش‌های والای معنوی و انسانی، بی‌اعتبار باشد و شخصیت و عالم درون انسان بر پایه‌ی توجه و اظهار نظر دیگران شکل بگیرد، افراد سعی می‌کنند با هر وسیله‌ای از جمله لباس برای خود تشخیص و تعیین ایجاد کنند.

هدف اصلی تألیف این کتاب، ارائه‌ی روش صحیح و تطبیق‌پذیر برای آموزش پیمان‌های^۱ (مدولار) نازک‌دوزی لباس زنانه، و ارتقای سطح کیفی دانش علاقه‌مندان و فراگیران رشته‌ی خیاطی است. در تألیف این کتاب سعی بر آن است که با اتکا بر تجارب و امکانات آموزشی چندساله، روش کار بر پایه‌ی ساده‌ای قرار گیرد و مطالب با کمک الگوهای روشن، گویا و شیوه‌های عملی و کاربردی برش ارائه شود.

در الگوسازی، چون سایر فنون و هنرها، تخصص زمانی حاصل خواهد شد که شخص خود در پی آموختن باشد، پدیده‌های جدید را بیابد و با نکته‌سنجی و دقت، تکنیک کار را دریابد.

گفتنی است که مدل‌سازی لباس یا ژورنال‌شناسی معمولاً از الگوی خاصی تبعیت نمی‌کند، بلکه با در نظر گرفتن نوع لباس و مدل انتخابی، می‌توان الگوی مناسب را طراحی کرد.

در این کتاب از روش «متریک»^۱ استفاده شده و به هنگام تألیف، طراحی و تدوین این مجموعه کتاب‌ها با انجام اصلاحات اساسی و رفع اشکالات موجود و با توجه به ارتباط بین روش «متریک» و «مولر»^۲ تا حد زیادی بر کیفیت کار

افزوده و پایه‌ی علمی به کار داده شده است.

این مجموعه کتاب‌ها مشتمل بر پیمانه‌های مهارتی‌اند که براساس استاندارد نازک‌دوزی زنانه (درجه‌ی ۲) وزارت کار و امور اجتماعی تدوین شده و عبارتند از: مندهای اندازه‌گیری اندام، الگوهای اساس دامن، شلوار، بالاتنه، آستین و رفع عیوب آنان، مدل‌سازی دامن، شلوار، پنس‌های بالاتنه، انواع یقه، انواع آستین، انواع مدل‌سازی و انواع دوخت‌های لباس و به صورت محدود روش کار روی مانکن (الگوی غیرمسطح). این مجموعه بستری است تا هنرجویان با آموزش الگوسازی، تجربیات خود را به عرصه‌ی ظهور برسانند.

مؤلف

۱- روش متریک، متدی است که در کشور انگلیس استفاده می‌شود.

۲- روش «مولر» متعلق به مؤسسه‌ی «مولر و پسران» و دارای قدمت ۱۰۰ ساله می‌باشد؛ به علت بودن این مؤسسه در آلمان به روش «آلمانی» نیز معروف است.

سخنی با هنرآموزان محترم

خیاطی هنری است که در تولید ناخالص ملی هر کشور نقش دارد و همانند رشته‌های دیگر در حال تکامل است. نیاز بشر و جامعه ایجاب می‌کند تعداد زیادی از نیروهای فعال، وقت و توان خویش را در فراگیری صحیح و گسترش این حوزه‌های تخصصی و تکنیکی صرف کنند. مجموعه‌ی حاضر برای برطرف کردن احتیاج جامعه، احیای هنر خیاطی خودکفایی اقتصادی ارائه شده است. این مجموعه با توجه به اهداف و ویژگی‌های آموزش در شاخه‌ی کار و دانش و براساس برنامه‌ریزی درسی به شیوه‌ی پیمانه‌ای تدوین شده است. سازماندهی پیمانه‌ای یکی از روش‌های سازماندهی محتوای آموزشی است که بیشترین تأکید را برکسب شایستگی‌های لازم برای یک یا چند مهارت در فراگیرندگان دارد. براین اساس، هر پیمانه از مجموعه تکالیف عملی، شناختی و عاطفی لازم برای کارها و پاره‌کارهای موجود در شغل، که به یادگیری یک مهارت خاص می‌انجامد، تشکیل شده است. ویژگی این شیوه، سازماندهی در انعطاف‌پذیری هر پیمانه (واحدیادگیری) از یک مهارت، مستقل از واحدهای دیگر است و به‌گونه‌ای سازماندهی می‌شود که برحسب نیاز، ترکیب جدیدی با سایر پیمانه‌ها برای رسیدن به یک مهارت خاص فراهم آورد.

لازم است قبل از شروع آموزش، هنرآموزان محترم به نکات ذیل دقت کنید:

همه‌ی کتاب‌های این مجموعه براساس استاندارد مهارتی «نازک‌دوزی زنانه درجه‌ی ۲» تهیه شده است و باید در یک سال تحصیلی استفاده شوند.

محتوای این کتاب‌ها شامل دو بخش اساسی است: بخش اول شامل کتاب دوخت، که به بررسی نکات اساسی دوخت می‌پردازد و مراحل آن را گام به گام آموزش می‌دهد و بخش دوم شامل الگو و مدل‌سازی لباس‌هاست. در بخش اول جلد اول مطالب مربوط به دوخت قسمت‌های مختلف لباس و اطلاعات لازم آن آمده است.

بخش دوم کتاب‌های جلد دوم تا پنجم به بررسی و شناخت فرم‌های اندامی، ساختار بصری رنگ، خطوط و نقوش پارچه اختصاص دارد و هدف آن توضیح عوامل تأثیرگذار بر لباس است. (در این قسمت نباید طراحی لباس اجرا شود، بلکه هدف آن صرفاً شناخت عوامل مؤثر بر روی لباس است.

قسمت‌های دیگر این کتاب‌ها (الگوهای اساس دامن، بالاتنه، آستین و شلوار با توجه به فرم اندامی تنظیم شده‌اند، طول و عرض پنس‌های جلو و پشت الگو، آزادی و اضافات لباس با توجه به فرم اندام ثابت نخواهد بود و تغییر می‌کند.

در این کتاب‌ها سعی شده است با توجه به تنوع بسیار زیاد مدل‌های لباس، پایه و اساس مدل‌سازی بالاتنه، براساس انتقال پنس‌های به‌وجود آمده روی لباس، آموزش داده شود و مدل‌های ارائه شده در شروع هر درس، مدل‌هایی خواهد بود که می‌توان براساس درس تدریس شده الگوی آن را تهیه کرد.

معمولاً در پایان واحد کار و درس، خودآزمایی یا آزمون‌های عملی، طرح‌های لباسی ارائه شده که با توجه به اساس مدل‌سازی لباس انتخاب شده‌اند.

مربیان محترم، با توجه به این که ارائه‌ی مطالب تئوری در زمینه‌ی الگو و دوخت (که بنیادی عملی دارد)، پیش‌طرح مسئله‌ی غیرضروری است، باید قبل از طرح مباحث، با تجربه‌ی عملی مناسب، ذهن هنرجویان را با موضوع موردنظر درگیر کنید، سپس مطالب مورد نیاز و روش‌های مناسب را ارائه دهید.

برای تمرینات عملی بیش‌تر یا پیشرفته‌تر می‌توانید از طرح‌ها و مدل‌های متناسب با علایق و توان عملی هنرجویان استفاده کنید.

مربیان عزیز، در هنگام تدریس مراحل عملی را تکرار کنید و پیش از این که هر مرحله‌ی کار را انجام دهید کلیت آن را برای هنرجویان معلوم کنید. برای انتقال مطالب لازم است مثلاً در گفتار، تلفظ واژه‌ها و اصطلاحات روشن باشد و الگوهای ترسیم شده به وسیله‌ی خط‌کش‌های مخصوص و با اندازه‌های سانتی‌متری کشیده شوند. استفاده از اشل‌های و در ترسیم الگو و دوخت آن‌ها غیرقانونی است.

برای این که روی مطالب مهم‌تر تأکید شود، با استفاده از رنگ‌ها و بزرگ‌نویسی و برجسته کردن کلمات ... و در گفتار با تأکید بر برخی کلمات این کار را انجام دهید. بدیهی است برای حصول نتیجه‌ای بهتر باید از راهنمایی‌های صحیح و شیوه‌های درست کمک بگیرید، آن‌گاه با پی‌گیری و کسب تجربیات شخصی بر میدان پیش‌برد کار بیفزایید.

سخنی با هنرجویان عزیز

در تهیه و ارائه‌ی بسیاری از نمودهای هنری نیاز به ابزار کار محسوس است، حال آن که در مورد هنر ظریف خیاطی، انگشتان دست هنرمند ایفاگر نقش‌هایی پرثمر است.

برای نیل به هدف غایی، هیچ معلم و استادی تواناتر از تجربه‌ی شخصی نیست. از دوختن و بریدن و دوبار دوختن و دوبار بریدن نهراسید و به تصور بروز اشتباه از مستقل کار کردن بیم نداشته باشید؛ به شرط آن که هر سهو و اشتباه را همواره به خاطر بسپارید و بار دیگر، آن را تکرار نکنید. به خاطر داشته باشید که کسب مهارت در تهیه‌ی الگو و دوخت لباس تنها با «پر» کاری میسر است. به هر لباسی که دوخته می‌شود، با چشمی باز و نگاهی موشکافانه بنگرید، زیرا الگو و دوخت لباس‌ها از یکدیگر مجزا نیستند، در هر سطح از دوخت از زاویه‌ی کنجکاوای به پوشاک نگاه کنید، زیرا بسیاری از مطالب را انسان با نگاه دقیق نیز می‌تواند فراگیرد و بالاخره، سعی کنید هر روز نکته‌ای تازه از تکنیک مورد علاقه‌ی خود بیاموزید، باشد که روزی خود، مربی دیگران شوید.

به هنرجویان عزیز توصیه می‌شود اگر قصد یادگیری این مهارت را دارند، مدل‌ها، برش‌ها و دوخت‌ها ... را روی پارچه‌های ارزان قیمت (به اصطلاح پارچه‌های مخصوص تهیه‌ی پاترون) بدوزند تا به تمام نکات کوچک و ریز آن آگاه شوند، زیرا اثر هنری وقتی با ارزش تلقی می‌شود که نکات کوچک در آن رعایت شده باشد.

برای رسیدن به مهارت حرفه‌ای باید تمرینات و طرح‌های شروع هر درس را به گونه‌ای صحیح براساس آموزش داده شده و مدل‌سازی لباس را اجرا کنند.

در این جا، به سازمان‌بندی کلی کتاب و به منظور سهولت مطالعه و یادگیری بیشتر، نظر هنرجویان عزیز را به نکات زیر جلب می‌نمایم:

۱) پیشنهاد می‌شود که قبل از مطالعه هر پیمانه، پیش‌آزمون، هدف‌های کلی و رفتاری و انتظارات برآمده از مطالعه‌ی هر واحد کار را به دقت در نظر داشته باشید.

۲) مطالب و مراحل اجرای هر درس را با دقت و با هوشیاری کامل مطالعه فرمایید. چنان‌چه در یادگیری مطالب با مشکلی مواجه شدید، بار دیگر با حوصله‌ی بیش‌تر، مطالب را مطالعه کنید و به پرسش‌های نمونه‌ی هر درس یا واحد کار پاسخ گوید.

